

Evaluace v informačním vzdělávání

Informační vzdělávání

13. květen 2016

Diagnostika a hodnocení výsledků vzdělávání

- nedílná součást lektorské činnosti
- náročná, společensky závažná, zodpovědná činnost

CÍLE diagnostiky a hodnocení:

- Odhalovat efektivitu výuky
- Zjišťovat příčiny dosažených výsledků vzdělávání
- Srovnávat dosaženou úroveň kompetencí studujících se stanovenými edukačními cíli
- Pro lektora - zpětná vazba efektivity JEHO výuky
- Navrhovat další vzdělávací postup
- Stanovit vzdělávací prognózy výuky/žáka

Výsledky edukačního procesu

1. Vědomosti

- pamětně osvojená fakta; vzájemné vztahy, míra zobecnění a soustavy faktů
- pojmy, poučky, zákony, definice

2. Dovednosti

- učením získaná způsobilost k výkonu určité činnosti nebo k řešení úkolů a problémů

3. Postoje

- vztah člověka ke společnosti, přírodě, k sobě

4. Kompetence

- souhrn ... výše uvedeného + „vnitřní integraci a propojení“ výše uvedeného ve funkčním použití k řešení situace

Funkce hodnocení

- Motivační
- Informativní
- Formativní
- Diagnostická
- Výchovná
- Regulativní
- Prognostická
- Diferenciační

Výhody a nevýhody písemné a ústní evaluace v lekcích IG

Pro žáka/učícího se jedince
Pro lektora

Druhy testů

Standardizované

- Vytvořené skupinou odborníků
- Validní, reliabilní,...
- Pevná kritéria pro hodnocení
- Použití pro srovnání výsledků jednotlivých institucí ve vzdělávání (i neformálním)

Nestandardizované

- Častější v edukační praxi
- Tvoří je lektor sám
- Cíl: diagnostika vědomostí ve třídě
- Rychlé, objektivní zjištění
- Hodnoceny body (známkou)

Hlediska hodnocení

Hodnocení podle subjektu

- **Heteronomní**
 - Hodnocený – žák posuzován zvnějšku (lektorem)
- **Autonomní**
 - Vnitřní – hodnocený se posuzuje sám
 - Sebereflexe lektora, portfolio žáka – žák hodnotí své pokroky v daných kompetencích informační gramotnosti (měsíc, čtvrtletí ...)

Hodnocení podle vztahové normy

- **Sociálně-vztahové**
 - Porovnáváme výsledky jednoho studujícího s výsledky (výkony) ostatních
- **Individuálně-vztahové**
 - Porovnáváme výsledky u jedince v průběhu času

„Alternativní“ přístup k hodnocení

- **Portfoliové**
 - Shromažďování více výstupů jednoho studenta
 - Na základě produktů a dalších záznamů (výrobky, exponáty, písemné práce, pracovní listy, umělecká díla...)

Z historie hodnocení

- Tzv. lokace
- Tělesné tresty
- Symboly – oslí uši
- Knihy cti / černé knihy

Hodnocení slovní / známkové /kodifikace hodnocení

- Hodnocení slovní – do 16. století
- Hodnocení známkami – třídící funkce
- Kodifikace školního hodnocení – Felbigerův *Školní řád* (1774)
- Uzákonění veřejné zkoušky, vysvědčení na konci docházky – *Knihy metodní* (1775)
- Počátek 20. století – kritika hodnocení prostřednictvím známek!

Jak přistupovat k hodnocení v lekci

Jaké otázky bych si měl jako lektor předem klást, aby moje hodnocení bylo efektivní?

Jak přistupovat k hodnocení v lekci

- Mám konkrétně stanovená kritéria hodnocení?
- Znájí moji žáci/studenti mé požadavky?
- Používám různé formy hodnocení?
- Používám hodnocení k různým účelům?
- Je moje hodnocení komplexní (sleduje různé stránky rozvoje osobnosti, postihuje všechny druhy cílů)?
- Hodnotím a poskytuji zpětnou vazbu dostatečně a konstruktivně?
- Pomáhám dostatečně, aby se žáci/studující připravili na činnosti, které hodnotím?
- Jsou moje kritéria a formy hodnocení přiměřené možnostem účastníků?
- Rozvíjím u žáků/studujících dovednost sebehodnocení?
- Jsem v hodnocení objektivní?

Sebehodnocení (autoevaluace)

- Co je cílem?
- Sebehodnocení jednou ze strategií vzdělávání k naplnění požadavků na komplexní rozvoj osobnosti učícího se jedince
 - Rozvoj silných stránek a reálné sebereflexe
- Výchovní prostředek neformálního charakteru
- Zaměřený na průběh i výsledek práce

Funkce sebehodnocení

- **Informativní**
 - Učící se jedinec si plně uvědomuje proces svého učení a výsledky
 - Zpětná vazba pro lektora
- **Diagnostická**
 - lektor diagnostikuje žákovo sebevědomí, učební styl, stanovuje příčiny žákova úspěchu či neúspěchu...; lektor vybírá vhodné metody a postupy vyučování, individualizuje výuku
- **Kontrolní**
 - Kontrola plnění cíle, zpětná vazba lektorovi
- **Formativní (výchovná)**
 - Formuje pozitivní vlastnosti žáka/učícího se jedince, postoje, impulz k dalšímu poznávání, sebepojetí, sebekontrola

Sebehodnocení je závislé na kognitivním vývoji jedince (schopnost provádět vyšší úrovně myšlenkových operací), na sociální vyzrálosti

Zdroje - výběr

- KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2834-6.
- PASCH, Marvin. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-054-2.
- VÚP Praha. *Čtyřstupňová škála pro hodnocení klíčových kompetencí žáků*. Metodický portál: Články [online], [cit. 2016 -10-05]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/.html>.
- ZORMANOVÁ, L. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-4590-9.